

Képeslap

A faltól-falig betonozott udvarra jófajta májusi meleg ömlött. A táblákra osztott aljzat réseiből hízásnak indult a bitumen, itt-ott könnyezve túlcordult. Régen, mikor még szerzetesek lakták az U alakú építményt – mely kitért szárnyaival a tévelygőket várta – a tér közepén kerek kút állt. Az új rend eltömítette a forrást, fallal és kapuval zárta össze a szárnyakat. Föléje ívelt tartókon átvezette szögcsatlóit, amik most ernyedten kókadóztak. Középpütt szürke kapuszárnyak, velük szemben a kettes körlet. Ez volt a legtágasabb, legmagasabb és a legszarabb. Fából ácsolt kupolája alól a négyemeletes vaságyak szintjei lejtmenetben követték a dongaboltozat ívét, egészen a sarkokig. Fűtés híján csak kivételes, éven túli büntetettnek sikerült, hogy nyáron alsóágyas, télen meg legfelsős legyen.

A társaság még az előírás szerinti téli öltözetben (tintakék posztóruházat), de „szabadidőben” – „korzózott”. Ültek négy padon, két terméketlen beton virágvályún, álltak és támaszkodtak legalább negyven pár csámpás sarkú bakancstalpon. Ruházatuk szabásmintája a végletekig leegyszerűsített 68-as formájú honvédpótlás-tűzoltó-vasutas-mentős gyakorló formaruhájának alapötlete volt. Az első ceruzarajz. Még nélkülözötte az arányosságot és a díszesebb elvárásokat, de tartalmában egyöntetűséget sugallt. Két kivétellel: bakancsukban formátlan kapca, ingük gallértalan és egyméretű volt. A „lágyan simogató napsugár” e pusztába telepített, birtokon kívüli sárga falú betonteknő alján júliust fortyogtatott. A sildes sapkák hátrább tolódtak, a posztón a második és a harmadik gomb is kiszabadult, a nadrágszárak feljebb csúsztak.

A kettes templomhídegeből folyamatosan hallották Budavári körletpéka bömbölését, ami úgy hozzátartozott, mint tehénhez a tőgy.

– Nem takarítás? Szóval nem takarítás? Azt mondod, hogy nem takarítás? – és ezt olyan otromba folyamatossággal döngötte a félhomályos térbe, ami számára egyre szűkülő egérutat engedélyezett. Tudta, hogy kinn, a falra tapadt baszobogarak is hallják őt, azt is tudta – amit valamennyien –, hogy Fecó egy öt napja érkezett kisidős. Amit nem vagy rosszul tudott, azt felismerés híján mégsem bőgögte világgá! Ó, a pesti frájer!

Fecó már húszévesen is derengő kék tekintettel állt a túlsúlyosság és a kövérség mezsgyéjén, mint egy furcsa szőke mackó, akinek ajkai is éppoly vékonyak. A pesti frájernek Fecó csak egy csodálkozó tekintetű vízilabda volt. A szájnak tudható keskeny vésetről senki sem gondolta, hogy ez veleszületett adottság-e, avagy a néma ellenállás lebírható (vagy bírhatatlan) barikádja-e. Csak Fecó tudta, hogy óvodás korában is így nézett ki, meg iskolás korában is. Legfőképpen pedig mindenkor és mindenütt volt valaki, akit Szarvárinak hívtak, s abban próbálta örömet lelni, hogy „fecózzon”. Megtanulta az ajakfeszülést, amitől szeme kékje pontszerű szürkébe húzódott. A szakis koleszban is próbálkoztak a pokrócozással. Lerázta őket, mint bivaly az oroslánokat. A húsevőket másnap otthoni süteménnyel kínálta.

A kettes felől nézve a kapu melletti jobb sarokban búzlott a konyha. Bejáratánál két fémhordó párolgott. Ebben gyűlt „Bojár, a tanyasi tahó” főtörmelék disznainak szánt elemózsia. Ha portyázó ázsiai szél tévedt a sárga falú katlanba, akkor az erjedésnek indult moslék bűze jótékonyan keveredett az étkező mellett lévő „ürítő bázis” kipárolgásával. A szargyár után következett a fogda-szabaduló-szállító egység három helysége. A kettes és az „életszerű” szárny sarokpontján a könyvtár foglalt helyet, ahol Bojár főtörmelék anyósa lajstromozta a kultúrszomjban fetrengőket. Szilvási Lajos... Kölcsönző: AV-26-48. A kultúrmunka statisztikailag kitűnő volt. Állományhiány, határidő-túllépés sosem, rongálás... Végül is nem, bár voltak bizonyos könyvek, amik „könnyeket csaltak a lapokra”, de Manyi néni sosem gondolta, hogy ő egészségügyis, netán szexológus lenne. Ő csak arra gondolt, ha Vincével megint meglesz a tíz vágósertés, akkor előrébb vannak a sárban, akár egy egész lépéssel.

Budavári odabent eszköztelenné vetkőződött. Erőteljes prosztójárásával – egy 1938-as modell szerinti, fővárosi felső középosztályhoz tartozó, kétszárnyú politúros szekrény szállítás közbeni billegésével – a balszárny végére, az óberhé felé indult. Útját száználmas tekintetek követték, magukban azon mélézva; egy ekkora prosztónak miként lehet olyan neve, ami valamikor Magyarország büszkesége volt! Mikorra vamzer Budavári maga mögött becsukta a portaaajtót, lekapta és nadrágvarráshoz illesztette sapkáját, addigra pici nyüzsgés támadt a fogdaablak körül. Az ég felé mutogattak, bár tudható, hogy májusban nincs keresztre feszítés, se feltámadás, csak árnyéktalan szerelem. Tették mindezt olyan pezsgő elevenséggel, hogy a teríték két átellenes sarkában aszalódó doberdó szürke-unalmasai is az égre néztek. Ahol a semmi kékje vagy a kék semmi rögzült. Az átláthatatlan fogdaablak legfelső harmadának résnyire dönthető hasítékából egy árnyékmentes cérnaszál óvatoskodott lefelé. Az égre örömködők egyike cigarettákat, mérget és gyufaszálat kötött a végére, mire a csomag széleseben eltűnt. Miként az égi látomás is.

Budavári körletpéká elszánt arccal jött *hazafelé*, a kettes körlethez. Az U alakú építmény bal szárnya előtt billegett, ahol az Eü.-szoba, gazdasági iroda és mellettük a báró-lakosztály földszintes hálóterme volt. Elszart műtétetek, elvesztett csecsemők, tönkrevágott téeszék főkönyvelői; mindazok, akiket a klánok összezárása kinnfelejtett. Bojár szerint a gazdasági nyilvántartások tökéletesek, hisz a főkönyvelők csak a többség kárára tévednek, ezért az egyén nem szenved hiányt. A körletpéká, akit mindenki vamzernak hitt, mert mégiscsak az óberhé meghosszabbított karja – csonkolt kézzel körülményes az alvégi látszatfertőtlenítés – Fecóhoz ért.

– Hívatnak a bohócok – mondta.

Fecó begombolta a legfelső gombot és a porta irányába indult, ahonnan a nyomaték kedvéért Bojár lépett ki. Fecó lekapta sapkáját, jelentett, Bojár válaszolt valamit, de hangjuk nem ért a kettesig. Fecó megint mondott valamit, aztán Bojár felsrófolt hangját hallották.

– Hogy gondolod, te szarházi, mi?

– Nem én vagyok a soros, jelentem tisztelettel!

– Azt nem te mondod meg, szarházi, hanem a szobaparancsnok!

– Értettem.

– Akkor gyerünk takarítani, szarházi!

– Tisztelettel jelentem, nem én vagyok a soros!

- Disznó! Megfordulni! - Fecó hátát fordította Bojárnak. - Kezet hátra, lehajolni!
- Engedelmeskedett. Bojár egyenes derékkal, kényelmesen, addig a pontig zárta csuklójára az amerikai karperecet, amíg a „masni” az inakon meg nem szorult. - Szembe a falhoz! - Fecó égővörös arccal a falhoz állt. Ez a szín majd a kezébe csorog, sötétedni kezd, amitől estére képtelen lesz kanalat fogni.

Áldott tavaszi vasárnap délután volt. A jófajta napsugarak nyarat dédelgettek.

Hétfő kora reggelre a hisztérikus május takaréklángon felejtette a meleget. A kettes körlet két egységbe és ötös oszlopokba sorakozott. Egyik brigád élén Budavári körletpéká, a másik élén Csepelka körletpéká-helyettes. Számolás, lajstromozás, igazodás, „kussoltatás”, aztán a kapu kitárult. Tág, bizonytalan és bizalmatlan síkságot láttak. Lépéstartással munkahelyük felé indultak. Énekelniük, mint a sergben („Hej, te puska, puska vagy!”) nem kellett, mert itt figyelmen kívül hagyták a közös dalolás lélekegyesítő lehetőségét. Az Alföld asztallapjának messzeségében sötartókból meredező fogpiszkálókat láttak, ami a tágasság és a távlatosság miatt csodálattal töltötte el őket. Néha-néha megpillantottak egy-egy munkagépet vagy személygépkocsit, aminek színe, árnyalata, harsánysága eltért a benn láthatótól, s emlékeztette őket egy másik világra. Szerelimmal nézték a nagy felületű zöldeket, enciánkekeket és pirosakat, amit szomjas retinájuk felszívott, s estéknént úgy aludtak vele, mint kicsi gyermek a legmacibb Macival.

Párszáz méter után feltűntek a juhhodályok, előttük a piramis nagyságú, eleje vége nincs kábelkötegek, amik a Kábelgyár selejtjét képezték. Munkafeladatuk, hogy „a népgazdaságilag értékes anyagról leválasszák a műanyagot”. Ehhez a két csapattest vezetője kapott egy-egy harapófogót, hogy a hegy kikezdhető legyen, és személyenként egy-egy blankolókést. Mindenki kinézett magának pár ígéretes kábelköteget, kérte a nyisszantást, aztán bevonszolta a juhhodály etetőjára át a régi boksok egyikébe, ahol a kérgétől megszabadított akácoszlopra tekerte a maga drótja végét, és megkezdte a mindennapi vetkőztetést. Jobbra az értékes anyag, balra a műanyag hulladék. A norma személyenként és naponta: 12 kg tiszta fém. A fajsúlytáblázat és a kábelgyár selejttermelő képességének ismerete hiányában, sokan kényszerültek elviselni a kedvezményelvontást.

Fecó valami kivételes tévedés okán az ipariban póznahuszárnak, hálózatszerelőnek tanult. Budavári közeli otromba fújtatása ellenére is azonnal kiszúrta a „príma árut”, nem mintha érdekelte volna a napi penzum teljesítése. Csupán kényelmi alapon, dafke.

- Vágd ki! - szólt oda a körletpékának, mire az:

- Az az enyém!

- Meg a falábú anyósodé! - felelte Fecó.

Budavári tegnapi, alig helyrehozható tekintélyvesztése továbbra is úgy mardosta őt, mint az irgalmatlanul erős savanyított paprika a gyomrot. Fecóra nézett, látta a hátratolt sapi alól szemtelenül kikandikáló borjúnyalást a homlokán, és a fogóval lecsapott. Fecó inkább érezte, semmint látta a fogó fejéhez tartó ívét. Felsőtestével hátrahőkölt, de a szerszám így is elérte a halántékát. Selymes meleg ér indult állkapcsa irányába. Egy másodpercig még farkaszemet néztek egymással, aztán valakik elrángatták Budavárit. Fecó levette és kifordította a kabátját, majd halántékára szorította.

Délután Bojár Fecót hívatta.

- Mit csinált az ábrázatával?
- Főtörzsőrmester úrnak tisztelettel jelentem, elpattant egy drót, és a vége fejen talált - felelte, s valahol, a még nem létező kinti világ mélyéből elősejlett a felismerés: Bojár magázza őt.
- Elpattant egy drót? Hm. Hát ilyen béna fasz maga? - Bojár megnyugodott. Nem lesz ügy. Ebből se lesz ügy. Utálta az ügyeket, mert az ügyek zavarják a disznók emésztését, ennek következtében a hízást is.
- Holnap reggel nem megy ki a munkahelyre! Holnap reggel összecsomagol és átköltözik a szállító zárkába!
- Tisztelettel jelentem, értettem.
- Lelépni! - Fecó egykedvűen ballagott a kettes felé. Bojár legszívesebben köpött volna egy rendes, talléros, hortobágyi csipkésűt, de inkább lenyelte. Soha nem szívelte a bokorugrókat. Ezek macerás alakok. Belerondítanak a rendszerbe, amit nem kéne piszkálni. Menjen csak el, és ő elküldi azzal a kiegészítéssel, hogy „fennáll a szökés veszélye, ezért biztonságosabbnak véli az elítéltet valahol az ország belsejében végezhető javító-nevelő munkára fogni, mint itt a határ közelében”.

A temetés

A család a völgykatlanban bodorodó falu déli végén a 9,25-ös buszt várta. A központig két kilométer és 150 forint személyenként. További két kilométer az északi végén fekvő temetőig, de ott nincs megálló. Ezen árfolyamon 50 forintos jatt ellenében a sofőr ajtót nyit, de ezt jobb még a központban megbeszélni. Az elmúlt 40 évben egyszer tovább hajtott, azóta közmondásos a dolog.

A família most öt főből állt.

A családfő - Zsoldos József, 54 éves nyugállományú honvédségi alezredes - fekete öltönyében strammul nézett ki. A minőségi gyapjúszövésben 7 centiméteres eltolódással finom kékes szálak futottak függőlegesen. A „pocok-pocak” domborúsága miatt a zakó már összegombolhatatlan volt, ám e nyitottság bizonyos lezszerűséget kölcsönzött viselőjének. Ritkán használt magas gallérú fehér ingét hibátlan Windsor-kötésű fekete nyakkendő övezte. Barna bajszát már nem vágta szájszélig - harcsásan, állkapcsa aljáig ért a szabadság. Haját nem vágatott; hátra és összesímítette, és egy gumigyűrűvel varkocsba fogta. Cipője fényes-fekete és alkalmi volt - benne húsz éve csak az *alkalmakra* járt, bár a tűzértálok egyre fogytak, a temetések szaporodtak -, s mert az ember vigyáz egy *valódi bőrre*, hát az utóbbiakat inkább hanyagolta. Maradt egy-két munkáspárti kongresszus, *alkalmi* kísérlet a helyi képviselőtestületbe való bejutásra, rosszabb esetben szavazatszámláló-biztosként, de egyre gyéribben.

Bal kezében egy Penny Market feliratú szatyrot tartott, azt a ropogós fehér műtrágyazsák-maradványt, ami fehér műanyagkötéssel kapaszkodik a hajléktalanokhoz. Abba minden belefér. Akár egy egész élet is. Amikor Zsoldos Józsefnek ez eszébe jutott, akkor az is felrémlt előtte, hogy a Nyugati aluljárójában látott

olyant is, aki kettőt közepén összekötve, vállán átvette cipelte. Neki tán két élet jutott, gondolta. Az általa tartott szatyorban csupán egy élet volt; hitvese, Ájrinka anyjának hamvai. Egy szoros fedéllel záródó, virágcserep formájú műanyag edényben. Rajta kicsiny címke, K. Árpádné, alatta betűjel és számsor. Ájrinka azt mondta a formázott tégelyre, hogy aranyosan van melírozva. Az anyagban zöld és fehér sávok tekeregtek füstös összemosódásban. Erről Józsefnek – mint nyögdi mellett is dolgozónak – az volt a véleménye, hogy szarul jött ki a fröcsigépből, de ezt nem közvetítette hitvese felé. Egy ingatag pillanatban, mikor Anyukával ketten maradtak; kinyitotta a kétkilós műanyagcserepet. A szürkés, kristályos örleményen elcsodálkozott. Ujjával beletúrt s úgy vélte: akár samottpor is lehetne. Egy villanásra újra látta Anyuka nagy nevetését, ahol kivillant a bal alsó négyes aranybevonata. Megrázkódott, és a szatyorba tette a szállítandó terméket. A feladat ismeretében mellérakta a megoldáshoz szükséges egyéb eszközöket: egy összehajtható „gyalásót”, egy „munkavédelmi kesztyűt”, melyet az Autoteam nevű multinacionális cégtől orzott – ahol fának maszkírozott autó-sebességváltó gombok polírozásával foglalatoskodott –, és egy közönséges pajszer. Egy félkezest.

Ájrinka összekulcsolt kezében tartott orgonavirág csokorral takarta 55 éves, visszavonhatatlan ereszkedésnek indult előlapját. Haja színe e pillanatban a szőke és a szőkésbarna között ingadozott, ahogyan a stikában dolgozó fodrásznő eltalálta. Hosszúdad, párnás arcára komoly alapot helyezett, hogy elbírja a fedőréteget, amely kissé sápadttá, bágyadtá, megtörtté habarta az arcot. Ám mert nem szerette az egyszerű nyilvánvalóságokat ellenpontként égővörös ajkat és kleopátrai sötét pillákat kreált. „Nehogy má!” Ájrinka magyar-ország-kémia és ének szakos tanárnő volt, de tíz év óta csak a kopogtatócédulák szemszögéből létezik. Utoljára egy fogyatékkal élők intézetében dolgozott, ahonnan bónuszként egy fiút hozott magával. Mire életfonalá idáig gurult, már egyáltalán nem számított, hogy a hetediket nem Töhötömnek hívják. „Elhull a virág, eliramlik az élet...” – gondolt valami magasztost, és sonkaújjú kiskosztümjén végigtekintett. A fekete alapot palacsinta méretű égő pipacsszirmok hevítették. A gombolások rendben voltak.

Aznap Ájrinka első gyermeke (Árpád) hajnalban ért haza a diszkóból, és persze megint beslukkolt. Nyolc óra után sem tudott lelket verni beléje. Zsíros haját félresöpörve öntudatlan szemmel nézett anyjára, akit valami miatt Nikinek hívott. Második gyermeke (Előd) Pesten létezik egy egyházi iskolában. Ha ezt apjuk, a kijeji Rukoljov légvédelmi ezredes – ha véletlenül még nem fulladt volna bele a Vodka-folyóba – tudná, hát bizonyára főbe lőné magát, gondolta Ájrinka Rukoljov után szabadon. Ám aki a légvédelmet megszereti, az a szabadságot is imádja! Így történt, hogy míg Rukoljovot szibériai betonbunkerek szellőzőrendszereinek keresztüellenőrzésével küldték az ismeretlenbe, addig Ájrinka hazatért – szabadságra. Függetlensége egy szabados hétvégéjén ismerkedett meg Rotter Pál alezredessel, aki szintén felhővadász volt, *odakint* végzett és nem kellett elmagyaráznia, hogy az Irénből miként lesz valaki Ájrinka. Bár Pálnak egy csillaggal kevesebbje volt, de kinézett neki az ezredparancsnoki beosztás, és hát – a vakolás alatti faldarab felparászlott – a dolgát jól tette. Amíg tette.

Kis idő múltán Ájrinka újra magyarul álmodott. Első közös gyermeküket Ondnak szerette volna nevezni, de Pálban volt százegységnyi fojtott sváb kisebbségi érzés, mert a névre váltott azt felelte, hogy „Und?”. Ond – Und. Így ment hete-

kig, aztán Rotter Pál elvtársat kinevezték ezredparancsnoknak, és kiegyeztek a Rajmund névben. A fiatalember kiváló karrier előtt áll egy nyugat-dunántúli város földhivatalában. Politikailag és szexuálisan impotens, öltönyben jár, hétvégenként nyakkendővel. Hajviselete 1968 mintájú, mint a harckocsi, télen sál nélkül, hosszú fekete bőrkabátban közlekedik, s hosszabb utazásai alkalmával magáról (is) megfedkezve belső monológjait ajkaival is követi. Lehet rá számítani, gondolja Ájrinka, ezért a temetéstől való távolmaradását tudomásul vette.

A második Rotter-gyerek is fiú lett, így Ájrinka joggal érezhette magát valamennyi törzsfő ősanyjának. Miután a kispályás rövidtávfutásban (immár négy kör előnnyel) másodjára is starthelyhez jutott, ezért véleménye kinyilatkoztatássá vált, ami, parancsnok ide vagy oda, de szőnyegszélre állította a férfit. A gyermek az antiklerikális keresztségben a Kond nevet kapta, húzta, nyerte. Ájrinka gyakorta ismételte fennhangon: Rotter Kond. Rotterkond! Szíve zugában érezte a név felfelé ívelő húzását, mint a mindig sikeres légvédelmi lögyakorlat búcsúpillanatát. A MIG törzsét megbillentve köszönt, és elbuhogott Kecskemét irányába. Ők pedig, a tábornoki karral, a VIP-es igényjogosultakkal és a helyi hatalom képviselőivel a parancsnoki harcálláspont hátsó részébe húzódtak, ahol jófajta konyakot szolgáltak fel a csinos katona-pincérfiúk, vagy pincér-katonafiúk.

Kond is a buszra várt, hogy „túljusson ezen a baromságon”. Csákovával 11-re beszélt meg, hogy hozza a krimóba az új szoftot, erre itt „dekázik” ezzel az agyamentséggel. Idegesen rángatja ballagási zakóját, amit „röfisen” kihízott. Nem a haj, hanem a jakó zavarta. „Ilyen szart fölvenni! Nekem egy katt a network, ezeknek egy élet, amíg a temetőbe jutnak!”

A mindig eredményes lögyakorlat után, ahol a nemzeti összjövedelem néhány ezrelékét sikeresen eltapsolták – de megérte, mert Olaszország virtuálisan ugyan, ám szétlőve, romokban hevert a rajzasztalokon –, a parancsnoki harcálláspont egy időre kiürült. Miként Ájrinka ágya is. Rotter Pál megértette, ha csíkos-pizsamás pantallóhoz akar jutni, akkor továbbképzés és nyelvtanulás a kikövezett út. Fél évre külhonba küldték, kerül, amibe kerül – a hazának, meg Ájrinkának. Nemzeti és nemtelen ünnepeken, szomjas nőnapon, helyőrségi klubéletet pezsdítő kabarészerű egyfelvonásosok után mégsem kortyolhatta egyedül Martinivel dúsított pezsgőspoharát! Kellott valaki! „Mindig kell egy barát!” – hangzott el egy pillanattal előbb, még a börtönrácsokon innen.

Ez a valaki a basszus hangú agglegény, Zsoldos József százados, az egyik poltiszt lett. Csillogó barna szemével, erőteljes hangjával, szépen domborodó mellkasával a gemenci király-agancsú szarvasbikák bőgésének és üzekedésének gyönyörteljes ihletét gerjesztette Ájrinkában. Zsoldos József meg „melles” volt. Imádta a nagymellű nőket, vagy ahogy maga mondta: a csöcsösöket. Tudta ugyan az alapilletet: házinyúlra nem lövünk, de tisztában volt azzal is, ha Rotter Pál hazajön, útja nem ebbe a garnizonba vezet majd, hanem a HM-be. Erős vágya, hogy magját ezekre a bimbókra lövellje; mindent felülírt.

Rotter Pál külföldi kiküldetése még véget sem ért, mikorra Ájrinka ismét áldott állapotba került. A tudomány értelmetlen vívmánya révén – amely az emberiséget már a csodavárástól is megfosztja – kiderült, hogy a negyedik gyermek is fiú lesz. A névválasztás önjáró lett, így „a haskóban Taskó” mocorgott. Zsoldos Józsefnek hízelt az ősi név, s hogy teljessé tegye szarvasbika-létét, elhatározta, hogy

Ájrinkát nőül veszi, egyúttal valamennyi gyermekét adoptálja. Aggasztotta ugyan, hogy mindehhez mit szól majd Rotter Pál (immár) ezredes, netán odafentről majd *utánanyúl*, ám a férj boldogan vette tudomásul Ájrinka kiradírozhatóságát életéből. Annál is inkább, mert nemzetközi kapcsolatait ápolandó: egy hölgy személyében új nációval színesítette a tarka magyarságot.

Zsoldos Tas is a déli irányból érkező buszt várta, ami késésben volt. A vézna, égő-kék szemű fiatalember életének legnagyobb sikere, hogy az általános iskolából kikeveredett. Átmenetileg többféle szakiskolába belekóstolt, de sehol sem lelt ízletes falatra. Sótlanságát oldandó, hosszabb-rövidebb alkalmi munkákat végzett az építőipar egy-egy vállalkozójának feketéjeként. Otthon hol lázadt, hol révedező egykedvűséggel viselte a neki rendeltetett családot, de ez mindig tablettafüggő állapot volt. Legfontosabb életcélja; mindenki hagyja békén. És úgy is lett.

Ájrinka hatodik és egyben utolsó terhessége idején változott meg minden. Az örökkévalóság és az állandóság kékes, ruszki-cementes szikla-platójára valakik egy koporsót csempészték, köréje a szükséges szögeket is odaszórták. Az első páncélfejűt Zsoldoséknek az jelentette, hogy a világ valamennyi sarlatánságának áttanulmányozása és a gyakorlatban történő alkalmazása ellenére is: leánygyermekük született. Huba odalett! Ám, hogy a *képzelt magasság* fennmaradjon; a lánykát Huberta névre anyakönyvezték. A kislány felcseperedvén kifejezetten hálátlan volt a választásért. A következő szög 1989 nyarán csapódott a helyőrség alakulóterének epicentrumába. A szivárgó hírek szerint Pesten megint temetni készülnek, s ettől furcsa hullám gyűrűzött végig az irgalmatlan betontengeren. Az alakulótér kicsiny földje, a 60 cm vastag betonplacc, a poroszos sajka megremegett. A szextáns összevissza csalapált, a kijelölt kapaszkodók, igazodási pontok eltolódtak s mindezek azt sejtítették, hogy akár a hajóágyúk is elszabadulhatnak. A Parancsnoki Hídról sejtetések, sugallatok és jóslatok szivárogtak a fedélzetre, melyek lényege, hogy az eddigi lényeg - szolgáltatások, szolgálati lakások és egyéb juttatások - az „állomány jövője”: minimum kétesélyes. A még megszerezhető lakatlan szigetek birtoklásáért kitört az építkezési láz. „Itt az idő, most vagy soha!” A házépítésbe Zsoldosék is belefogtak. József ezt is tudta. Beton, fal, habarcs, gerendázat, úgy is, mint földem, stb. Munkahelyi kölcsön, OTP-kölcsön és Anyuka kölcsöne.

Mire a fészekrakók a kívülről vakolatlan, belülről festetlen lakásba beköltöztek, lejárt a GYES, GYED miegyéb. Tetézte a bajt, hogy a nyilvánosságra került adatok alapján: a nemzet halódik, népszaporulata csökken. Ezért (és ilyen módon) Ájrinkára, mint tanerőre sincs szükség. Ez méretében már inkább ácskapocs volt - a kovácsolt fajtából -, semmint koporsószög. Kiürült fogalmak bárányfelhőibe kapaszkodott, de az éjszaka és a hajnal közös alkuja felitta a felhőket. Így az is világossá vált, hogy az ország nem kér Für Lajos körkörös honvédelmi agyalmányából, ezért a kör közepét nem érintve a széleket bontásra ítélték. Erre a sorsra jutott Zsoldos József garnizonja is, miért is alig negyvenéves korában, fizetése meghagyása mellett nyugállományba helyezték. Keserű a nyugdíjasok szája íze! Egy élet munkája után számkivetve, pótlékok, jutalmak, ruhapénzek, tisztí étkezdék és helyőrségi klubok nívós bőségszaruja nélkül...! Csak így! Zsoldos József - a házépítést nem számolva - életében először került döntési helyzetbe. Politikai tisztí becsületére legyen mondva: a proletariátust választotta. Eladták a Wartburgot, beszüntette a borbélyműhely látogatását, belépett a Munkáspártba és elhelyezke-

dett az Autoteam nevezetű multinacionális céghez. Itt mérnöki precizitással suvikkolta egy-egy autó-modell sebességváltó gombját, ami valamikor egy Volvóban, Audiban csillan meg a mediterráneum kékjéből aláhulló napsugártól.

Ájrinka mély csalódással vette tudomásul, hogy férjura egy balek, aki pont ilyen történelmi helyzetben tette szívét a Munkáspárt oltárára. Ám József kérelhetetlen volt. Ájrinka egy lemondó sóhaj közepette könyvelte el, hogy minden asszony sorsa nehéz, de kommunista feleségének lenni a legnehezebb. A környéken lévő iskolaigazgatói irodák ajtaja sorra bezáródtak előtte. Vidéken, járásnyi területen belterjes a szakma. Mindenki ismer mindenkit. Többnyire úgy vélték, hogy Ájrinka vagy szolmizálni nem tud, vagy a periódusos rendszerben nem igazodik el. Neki a kettőnek együtt való tudását senki sem hitte el.

Felnőtt fiai inkább vitték a pénzt, mint hozták volna, így kedvenc italát, az ürmösbort is csak fizetéskörüli napokon fogyaszthatta. Számára az utcasarkon lévő kocsmában mindjobban csak a kommersz konyak és egy-egy pohár sör volt elérhető. Úgy érezte, az űrben lebeg. Az utcát is hanyagolja az önkormányzat, így olykor előfordult, hogy elcsúszott, elesett, még jó, hogy vannak irgalmas szomszédok, akik hazasegítették. Egy alkalommal, mikor töredezett körmeit egy pocstárból kiemelte; úgy érezte, hogy megőrül. Esőtől nedves haja hidegen tapadt forró homlokára. „Ez az! Az örület!” Este korán lefeküdt, másnap körmözködött és kicsinosította magát. Így utazott a közeli községbe, melynek vasútállomásától egy ugrásra, kies liget közepén kastély állt, mint a mesében, ahol sérült emberek bentlakásos intézménye működött.

A végtelenül egyforma napok után azon az estén Ájrínának és Zsoldos Józsefnek újra született három boldog órája. Az intézmény alkalmazta a tanerőt. Került enni- és innivaló, mosoly és szerelem, és Anyuka is nevetett. Év múltával helyettesítése azonban lejárt. Távozásakor még örökbe fogadták Töhötömöt – aki Imre volt –, és a vele járó állami fejkvótát.

A rozsdás sörétlyukakkal megszórt autóbusz végre odaköhögött. Ájrinka, Zsoldos József, Kond, Tas és Töhötöm(Imre) egy fél lépést előreléptek. Árpád, Előd, Rajmu(O)nd és Hub(a)erta igazoltan távol. Zsoldos József kifizette a kopasz, szemüveges sofőrnek a jegyek árát, aki a gyászöltözék láttán visszautasította a jatott. Anyuka meg úgyis ingyen utazhatott.

A huzatos dombtetőn burjánzó temető kapuszlópai közt egy pillanatra önkéntelenül is megálltak. Gondolatban megpróbálták felülemelkedni és megfélemlíteni a mögöttük húsz méterre húzódó bitumencsíkról, amin gép-dinoszauruszok hordták-vitték a civilizáció szeméthegeit. Ezen a módon azt is tudomásul vették, hogy a kovácsoltvas kapuszárnyakat, az oszlopok felett valaha ívelő tévedést is: tényleg ellopták. E töredezett szakralitással zsebre tették utcai arcukat és beléptek. Zsoldos József Anyukát bal kézre vette, jobbát Ájrínának kínálva haladtak előre, előre a sír felé, „Hol nemzet...” A Rigókertnek hívott magaslat „utolsó útján” haladva kétségek és tanácsalanságok keletkeztek.

- Nem, nem itt!
- Egy sorral lejjebb!
- Szerintem, egy egész *utcióval* lejjebb!
- Meg hátrébb!

E tétovaságok után megtalálták Apuka sírját, ahol a régen karcolt márványlap levélfüzérében boldog üdvöt lelt a moha. A véset magva: „Itt nyugszik K. Árpád”, dátumok, „Szívünkben örökké élssz!” Ősi „tájszólásban” írva.

Zsoldos József a szatyrot a mohás panel mellé helyezte, kezére vette munkavédelmi kesztyűjét, s a félkezes pajszerral a fedlap alá szúrta. A belülről kikönnyített lap elvált évtizedes porágyától. Ájrinkát *megcsapta az elmúlás szaga* és pézsét kotort magának. József visszaengedte a lapot, és egy mélyebb, erőteljesebb emelést végzett, majd intett Töhötömnek, hogy az adódó részbe tegye bele a kínai style minőségű lábbelijét. Töhötöm fintorgott egy kicsit, de megtette. Zsoldos József aláfogott, és egy férfias levegővétellel a fedőlapot letolta a sírról.

- Hát itt nem nagyon van mit ásni - mondta leginkább az Úristennek, ahogy a horpadt, üreges belsőt meglátta. A szatyorból kivette Melírozott Anyukát és belepróbálta. Ránézvést így is jó lett volna, de hát mi van, ha eldől? Anyukát kivette, a gyalásóval kotort egy cserépyi gödröt, majd visszahelyezte. Ájrinka diszkrét szipogását hallotta, ezért még pepecselt a melír körbedúcolásával. Aztán kiegyenesedett és rájött, hogy elfelejtette a forгатókönyvét. Ott állt fekete öltönyben, citromsárga munkavédelmi kesztyűben, és egy villanásra eldönthetetlen volt, hogy tarkanjon, és aztán a beszéd, vagy fordítva. Valahonnan, a Csodaszarvas patája szántotta sztyeppéről üzenet érkezett. Munkavédelmi kesztyűjét a Pennys-szatyorba dobta, és bal belső zsebéből kivette az A4-es papírra írt gyászbeszédet. Tekintetét komoran, méltóságteljesen hordozta körbe az egybegyűlteken, meg a távolban púposodó hegyeken, majd belefogott.

- „Drága Anyuka! Úgy is, mint Anya és Mama! Te soha nem engedted, hogy Anyósomnak hívjalak, pedig ez a szó a nemes Anya szótöböl való, így igazán én csak felemelni szerettelek volna ez által. Sokat köszönhetek neked, mint mi valamennyien sokat köszönhetünk neked, hiszen véredből fakadóan új nemzetségek születtek e hazában, amely mindig csak egy kicsit később ismeri fel nagyjait, akkor, amikor már késő, amikor már csak emlékezünk, és emlékeznünk kell, hisz olyan nagyszerű asszony voltál! Sorsodat megosztottad velünk, s mi is megosztottuk mindenünket veled! Szerettünk téged, ahogyan mindenki szeretett, mert te egy különlegesen szeretetreméltó ember voltál. Mellénk álltál, mellettünk álltál, amikor építettük kis otthonunkat, bíztattál bennünket, és mi hittük a szavadat! Erőt merítettünk belőled! Sosem szégyelltük, hogy csak egy postás felesége voltál, mert te ezen a gáton is felemelt fejjel álltál! Emlékezünk unokáidat szerető kézzel bíráló intézkedéseidre, melyek mind a jobb világba való hitet sugározták felénk is, a mármár felnőttekbe, de tudjuk, és akkor is tudtuk, hogy mi melletted csak gyermekek lehetünk! Lehattunk. Drága Anyuka, kedves Anyósom! Fájdalomtól megtört szívvel állunk sírhantod körül, és hisszük veled együtt, hogy életednek volt értelme, mint amiként mindennek van értelme, most és mindörökké az emberiség történelmében. Csókolunk téged, utoljára, és sosem feledkezünk meg rólad!”

- Köszönöm, Józsefem, ez szép volt! - mondta Ájrinka meghatottan, és gyorsan felitatta a könnycseppeket, nehogy árkot mosson a vakolatban.

Zsoldos József kihúzta magát, olyképpen, mint mikor az alakulótéren elindult az üvöltés: „Ezreeed! Vigyáááázz!”. Felvette a kesztyűt, és a borítást visszaszuszkolta. A pajszerral addig-addig bakogtatta a lapot, míg a körbefutó porcsíkra nőtt mohafüzér pontosan össze nem zárt. Ájrinka a sírra helyezte az orgonacsokrot,

majd „egyperces néma tiszteletadás” után kicsiny tükrével ellenőrizte a sminkjét, aztán a kijárat felé vonultak.

Mivel az észak felől közlekedő járat sehogy sem állna meg, ezért „a kettessel” indultak dél felé, a központ irányába. Erről Zsoldos Józsefnek egy propagandaanyag jutott eszébe: „Mi a különbség a puha diktatúra és a szoft demokrácia között?” Pillanatnyilag az, hogy régen sűrűbben jártak a buszok, most csak reggeldélben-este, s akinek ez nem tetszik, az szóljon az ombucmanónak. Attól se változik meg semmi, de legalább minden marad a régiben. A soron lévő tethelyre gondolt, ami a temető és a központ között van félúton: a Pokol nevezetű italmérésre. Ateista meggyőződése ellenére is úgy gondolta, hogy valóság-közelibb lenne az elnevezés – akár délről északra, akár a temetőből a központba tart az emberiség –, ha a cégéren az lenne: Purgatórium.

A Pokolban – Dante teljes félreértelmezésével – a falak aljzattól a mennyezetig freskószzerűen telepíngálva. A rőt-vörös és kénköves alapfelületen villásszarvú ördögök, hordók („Eladó az egész világ!”), cédák, hamiskártyások, kerítők, s a világ e medencéjébe szorult léháik fintorognak, vigyorognak félfogúan, csúfondárosan. Van patás láb, nyílhegyben végződő hosszú szőrös farok, renyhe mell és hivalkodóan hegyes mellbimbó. S amely eszefogyott ember nem érti e pokolbéli előszoba látványát, annak képregényekhez hasonlatosan, szájából kunkorodó (mint Bacchus bőffenése) buborékokba foglalták a mondanivalót, ami nem mindig követi a magyar helyesírás szabályait.

A rendszeres önkormányzati segéllyel is ellátott pultos kislány, látva *kiöltözött* egykori tanárnőjét és férjét – szokástól eltérően –; asztalukhoz lépett.

– Mondja kedvesem! Van maguknak orosz pezsgőjük? – kérdezte Zsoldos József mosolygósan, már-már huncutul, hisz ő már tudja a tréfa végét.

– Csak Törleyt tartunk.

– Csak Törleyt? Hm. Micsoda világ, micsoda ízlés! – mondta József kissé lehangoltan. – Hát akkor hozzon egy üveg félédest, de hideg legyen, öt poharat és egy deci Martinit! A pénztárcánkat már úgylis eltemettük, legfeljebb itt maradunk takarítani! – és bemondásán zengő basszussal nevetett.

– Nem kellene így beszélned a Mamáról! – szólta Ájrinka visszafogottan.

– Édesem! A dolgok lényege attól mit sem változik, ha magát a dolgot más névvel illetjük, bár esetünkben a tartalom és a nyelvi forma tökéletes átfedésben van. Anyuka 78 éves korára ráncos és zsíros-kopott volt, mint egy ódivatú pénztárca. Egyfelől. Másfelől viszont tényleg a pénztárcánk volt, mert a nyugdíja nélkül már előntött volna bennünket a kapitalizmus bőségszarujából áradó nyomor, hogy finoman fogalmazzak. Még pár évet élhetett volna, mert az a 84 ezer forint jól jött nekünk! Most itt állunk, se Nagymama, se nyugdíj, csak a munkanélküliségre ítélt ifjúság.

– Mindent egybevéve; igazad van, édes Józsefem.

– Drágám! Ez a mi igazságunk!